Elhunyt Tömpe András

Az MSZMP Központi Bizottsága, a Magyar Partizán Szövetség mély megrendüléssel és fájdalommal tudatja, hogy Tömpe András elvtárs, a párt, a magyar és a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom régi, kimagasló harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje 58 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése december 20-án, hétfőn 13 órakor lesz a Mező Imre (Kerepesi) úti temető munkásmozgalmi panteonjában.

Már megszervezték a jégfigyelő szolgálatot

Naponta többször ellenőrzik a folyókat

A Tisza — a Dunával ellentétben — mélyen beágyazott medrű folyó, s rajta a jég általában alacsony vízállásnál áll be. A tavaszi áradás a jégtakarót megemeli, összetöri és megkezdődik a jégzajlás. A Tiszán a jég levonulása általában minden különösebb baj nélkül megy végbe. Utoljára 1925-ben volt komolyabb, aggodalomra okot adó jégtorlasz a folyón. E kedvező körülmények ellenére is a jégtakarót éberen figyelik az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság szakemberei, minden percben készen a szükségesnek látszó beavatkozásra.

Az Igazgatóság kezelésébe tartozó Tisza és Maros folyók szakaszait — melyek hossza összesen 142,8 km — a jégjelentő szolgálatba beosztott 26 gátőr figyeli. Az őrök a felügyeletük alá tartozó, egyenként mintegy 5,5 km hosszú folyószakaszt naponta többször bejárják. Az észlelt jelenségeket minden reggel 8 óráig jégkulcs használatával jelentik. A kapott információkat a szegedi, csongrádi, szentesi és szarvasi szakaszmérnökségek vezetői értékelik, s a szükséges beavatkozásra az utasítást kiadják.

A beérkezett adatokat a szegedi szakaszmérnökség géptávírón, a többi szakaszmérnökség piros színű jégjelentő táviraton továbbítja a Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézethez (VITUKI). A VITUKI az ország területéről beérkező, vízállással és jégjárással kapcsolatos adatokat a rádiónak továbbítja, s így a Petőfi adó délutáni „vízállásjelentés" című műsorából az egész ország tudomást szerezhet az ország folyóinak vízállásáról és jégviszonyairól.

Egységes értelmezést

A pártalapszervezetekben most folynak az évi beszámoló taggyűlések. Ezeknek rendszere új még a pártéletben. A X. kongresszus döntött úgy, hogy ...*„A vezetőség köteles évenként beszámoló taggyűlést tartani, ahol a parttagság értékeli a pártvezetőség, a pártszervezet éves tevékenységét."* A módosított szervezeti szabályzat mondja ezt ki, s elég gyakran emlegetik is most ezt a módosítást, miként éppen ezeken a taggyűléseken a többi változás is szóba kerül.

A pártélet törvényének, a szervezeti szabályzat változásainak ugyanis szintén csak egyéves múltja van, s érthető, ha az egyes pontok értelmezése még nem mindig és nem mindenütt egységes.

Kezdhetnénk mindjárt azzal: 18 évre szállította le a párt a felvételi korhatárt. Néhol ezt nemcsak korengedménynek tekintették, hanem a követelmények megítélésében is hajlamosak voltak elnézésre. Márpedig a módosításnak korántsem ez volt a célja. A párttagságra minden tekintetben alkalmas, érett fiatalok számára jelent ez komoly lehetőséget, hiszen *a felvételi követelmények teljesen azonosak minden évjárat számára.* És nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az alapszervezeteknek elsősorban a 19—21 évesek KISZ-ben végzett kiváló munkájára kell alapozniuk döntésüket.

A pártdemokrácia fejlesztése a X. kongresszus határozott célkitűzése. Ennek eszköze a már emlegetett évi beszámoló taggyűlések rendszerezése, de ezzel hozható összefüggésbe a szervezeti szabályzatnak a bírálat védelmére szóló kiegészítése is. Azt mondja a szabályzat: *„...ha kritikai észrevétele vagy a hibák feltárása miatt hátrányos helyzetbe került* (ti. a párttag), *a taggyűlés vagy a választott pártszerv beavatkozását kérheti. A bírálat elfojtói ellen az illetékes pártszerv köteles eljárást indítani."* S lehet, hogy erre még nem volt példa — a bírálat szabadságát maga a szervezeti szabályzat intézményesen garantálja. Ez a X. kongresszus óta szigorúan megfogalmazott elvárás, norma a pártban. Ha nagyobb szükségünk van az előremutató kritikai észrevételekre — nagyobb védelemben is kell ezeket részesíteni. Az pedig kifejezetten magas rangra emeli ezt a kötelességet, hogy a felsőbb pártszerveknek — mondhatjuk így: hivatalból kötelességük vizsgálatot kezdeményezni, ha a bírálat elfojtását tapasztalják valahol. Egyszersmind biztosítja ez a pont a rágalmazók elleni hatásos fellépést is, mert előírja felelősségrevonásukat. Mind az igaz szó megtorlása vagy visszautasítása, mind a rágalmazás idegen módszer a párttól, ezért ha már van ilyen törvényük a kommunistáknak, így értelmezzék és szükség esetén éljenek vele.

Miután a vezetőségeket négy esztendőre választják az alapszervezetek, megnőtt a választottakkal szembeni követelmény is. Mint ismeretes, pártszervezeti titkárnak vagy pártszerv tagjának csak olyanokat lehet választani, akik legalább három éve tagjai a pártnak. És ahol nincsenek ilyenek? — kérdeznek viszsza néhány alapszervezetből. Fiatal a pártszervezet is... Erre az esetre az illetékes pártbizottság eltekinthet a másutt és máskor kötelező előírásoktól.

Amikor szavazni kell, újból és újból előfordul vita: mikor határozatképes a taggyűlés, illetve hogyan kell értelmezni a szótöbbséget? Erre egyértelmű választ ad a szervezeti szabályzat, de nem árt ismételni. *„A párttaggyűlés és a vezető szervek ülései akkor határozatképesek, ha tagjainak legalább kétharmada jelen van. A határozathozatal szótöbbséggel történik."* Igen ám — de: a szótöbbséget a teljes létszámhoz vagy a jelenléthez viszonyítjuk? A kétharmadon felüli részvétel esetén — leszámíthatók azok, akiket egészségi okok miatt felmentettek a taggyűlések látogatása alól — a szótöbbséget a szavazatoknak több mint 50 százalékát képviseli; vagyis a határozatképes létszámot kell alapul venni.

A szervezeti szabályzat egységes értelmezése érdekében egyébként az MSZMP Központi Bizottságának párt- és tömegszervezetek osztálya a közelmúltban *útmutatót adott ki az alapszervezeteknek.* Érdemes ezt alaposan áttanulmányozni, hogy a beszámoló taggyűléseken se legyen már vita, akár fiatal párttagok felvételéről, akár határozatok meghozataláról van szó.

Áruk és árak

A Centrum hét osztályán most naponta közel 20 ezren vásárolnak

A Centrum Áruház létével, árukínálatával Szeged kereskedelmi élete csak nyert. A többieknek partnerképes versenytársa nemcsak méreteivel, hanem profiljával is. Hét nagy osztályát tekintve — méteráru és lakástextil, cipő, konfekció, kötöttáru, fehérnemű, műszaki, vegyescikkek — egyazon helyen sokféle áru között válogathat a vásárló, a bútort kivéve. Az utóbbi nem is tartozott a profiljába soha. Számokkal is illusztrálva a Centrum forgalmát, így fest a kép: az új áruház első teljes esztendei forgalma 1967-ben 216 millió, 1968-ban 246, 1969-ben 268, tavaly 296 millió forint volt.

— Az idén pedig várhatóan 310 milliós forgalommal zárjuk az esztendőt — kerekítette feljebb a számokat dr. Marsi Zoltán, az áruház igazgatója.

●

Ebben a forgalomban nincs „homok?" — villan fel a kételkedés. Hiszen úgy aranyik ez a vásárlóerő, hogy belejátszik a csillogásába Szeged hazai és külföldi idegenforgalma, számottevően az utóbbi, különösen a kishatárforgalom Jugoszláviával.

— Ez kétségtelen — mondotta dr. Marsi Zoltán. — Külföldi vásárlóink az illatszerektől a fotócikkekig, az edényektől a sport- és kempingárukig bőségesen vásárolnak. Ez a vásárlóréteg az utóbbi időben azonban inkább „átállt" a szezonvégi, az olykor 30—40 százalékos árkedvezményt nyújtó kiárusításokra. Mi változatlanul a szegedi és a város környéki vásárlókra építünk. Az áruház forgalmának nagyon erős felfutását Szeged általános fejlődéséhez, lakásépítéséhez, lélekszámának gyarapodásához is viszonyítjuk. Domináns persze az a törekvésünk, amely általában a Centrum áruházak hálózatában az általános kereskedelempolitikai irányelv, hogy szolíd árpolitikát folytatunk.

— Vagyis a nagy forgalom kisebb haszonkulccsal is megfogja az áruház megélhetését biztosító nyereséget?

— Igen, így van. Gyakorlatunk, hogy egyetlen árucikkünk se legyen drágább semmivel sem, mint másutt. Olcsóbb azonban lehet és legyen is!

●

A Centrumnak ez a „jóságos szíve" persze abban is leledzik, mint ez beszélgetésünkben kiderült, hogy a nagykereskedelmi vállalatok nem tudják rátenni a maguk hasznát a speciális Centrum-beszerzésű cikkekre. A többi partnerek áraival azonos szinten maradni, sőt azokat „alányesni" olcsóbb Centrum-árakkal úgy lehet, hogy az irány-haszonkulcson túl ne lépjenek. A Centrum áruinak és árainak ez a „privilégiuma" jelzi például, hogy a HÓDIKÖT egyes kötöttáruit — amelyek máshol is kaphatók — 20—30 forinttal olcsóbban hozza forgalomba a Centrum, mint más partnerek. Kétségtelen, hogy a piacon éber szemekkel figyelik a szomszédokat: ki mire és hogyan készül, milyen cikkekkel és árakkal. A női nyári ruhák is 30—40 forinttal voltak olcsóbbak, mint máshol, ugyanígy a bakfis ruhák stb. Az év elejétől futottak az úgynevezett Centrum-hétfők, amelyek egyáltalán nem elfekvő portékát, hanem napi kurrens cikkeket kínáltak 20 százalékkal olcsóbban azokon a napokon. Akinek például magnó kellett, miért ne vásárolt volna mintegy 600 forinttal olcsóbban például ZK 140-es lengyel magnót, amelynek ára 2960 forint volt.

A Centrum nem sajnálja a propaganda költségeket sem, és az olyan „nagyvonalúságot", amikor négy gyárral is köt megállapodást függönykiállításra, árusításra. S amin a háziasszonyok sokat megtakaríthatnak: a Centrumban vásárolt függönyöket díjmentesen és helyben megvarrták kívánságuk szerint.

●

Dr. Marsi Zoltán beszélgetésünkben arra is kitért, hogy az úgynevezett kockázati alapjukból nem képezhetnek nyereséget, következésképpen igyekeznek azt a vásárlóknak továbbadni úgy, hogy egyben megelőzzék az áruk megporosodását a raktárban, az üzletben. Érdemes tanulmányozni a vásárlókat olyan szemszögből is, hogy mennyire érdeklik az úgynevezett lefutott árucikkek, amelyek kétségtelenül mindig a legolcsóbbak. Két évig működtették olcsóbb árucikkekkel megrakott részlegüket. A fehérneműtől a méteráruig, a konfekcióig minden megtalálható volt benne. Egy idő múlva alábbhagyott e cikkek iránti érdeklődés. A kártolt anyagú öltönyt például nem kereste senki, a pamut tréningöltönyt sem, meg a szinte majdnem ingyen adott iskolaköpenyt. Inkább kell a drágább és szebb szintetikus alapanyagú áru. Természetesen a legolcsóbb árucikkek most is megvannak, de beleolvadtak az egyes osztályok árui közé.

S mi az, amivel sem a Centrum Áruház, sem vásárlói nincsenek megelégedve? Az áruk bő forgatagában van ugyan pakisztáni garnitúra, olasz és angol kötöttáru is; olasz melltartó és bakfis pizsama, Wilkinson penge, mint ahogy szerepelt a speciális Centrumtévé és kerékpár, különleges fazonú télikabát, de nincs megfelelő választék zokniból, esetenként zsebkendőből. Nem beszélve a szépdivatú női csizmákról. A kereskedők persze úgy vannak az éppen keresett hiánycikkekkel, hogy azokat momentán vagy hamarosan helyettesíti valami hasonló más cikk.

A szegedi Centrum Áruház napi vásárlóinak száma most, karácsony előtt 18—20 ezer, mégegyszer annyi, mint az esztendő „szürkébb" napjain. Decemberi árukészlete 50 millióról máris 40 millióra apadt. Az áruk folyamatos szállításáról azonban újabb megrendelések gondoskodnak, hogy a vásárlók keressenek és találjanak megfelelő cikkeket.

Lődi Ferenc

Mit mutat a születési rendellenességek nyilvántartása?

Az Egészségügyi Minisztérium kötelezően előírta az újszülötteken észlelhető fejlődési rendellenességek bejelentését, hogy minél szélesebb körben lehetővé váljék a kóros elváltozások okainak felderítése, ami egyben a megelőzés és a gyógyítás, valamint a gondozás alapja. 1970. január óta a nyilvántartást az Országos Közegészségügyi Intézetben — az Egészségügyi Világszervezet által meghatározott egységes nemzetközi elvek alapján — vezetik.

Az első év most közzétett eredményei szerint 1970-ben 2389 születéskori rendellenességet jelentettek be, vagyis körülbelül minden hatvanadik gyermek szenved valamilyen rendellenességben. Ezer elveszülött közül háromnál fordul elő szívhiba. Nagyon gyakori a csípőficam, 2,4 ezrelékes előfordulással. Ennek megelőzésére jól bevált módszer a fiatal mamák megtanítása a csecsemő helyes pelenkázására, valamint a 3 hónapos korban történő szűrővizsgálat. A lágyékséry szintén gyakori rendellenesség, előfordulási aránya 1,1 ezrelék. Ezer újszülött közül egy „dongalábú".

Hogy a fejlődési rendellenességek nyilvántartása mennyire fontos, jól példázzák a következő adatok: 1967-ben hússzor annyi csecsemő halt meg ilyen rendellenességek következtében, mint az összes fertőző, illetőleg élősdiek okozta betegségekben együttvéve. Bizonyos esetek halmozódása a nyilvántartás alapján olyan tényezőkre is felhívhatja a figyelmet, amelyeket korábban nem soroltak a rendellenességeket előidéző okok közé, és ezzel nagy szolgálatot tehet újfajta ártalmak megelőzésében. Jellemző példa volt ilyen ártalomra a „Contergan-ügy", amikor egy új nyugtatószer ismeretlen mellékhatása okozott tömeges magzati károsodásokat, fejlődési rendellenességeket. Azóta svéd vizsgálatok eredményei bebizonyították, hogy megfelelő nyilvántartás és elemzés esetén már néhány hónappal az első ilyen ártalmak jelentkezése után fény derülhetett volna a rendellenességek okára, és meg lehetett volna előzni a súlyosabb bajt. (MTI)

Porcelánfajansz díszedények

Fél évszázad után ismét vásárolható a világhírű pécsi porcelánfajansz díszedény. A Finomkerámiaipari Művek pécsi porcelángyára ugyanis a gyáralapítás centenáriuma tiszteletére felújította e különleges termék előállítását. Az első nagyobb tételt — díszdobozva csomagolt hatszemélyes mokkáskészletet — átadták a kereskedelemnek. Néhány napon belül már kaphatók a budapesti reprezentatív porcelánboltokban és a pécsi boltokban. Reméljük, Szegeden is lehet majd vásárolni.

Kohán György emlékére

Ezzel a címmel rendezett a Magyar Nemzeti Galéria az öt évvel ezelőtt elhunyt kiváló alföldi festő válogatott rajzaiból kiállítást. Kohán neve immár többször országos visszhangot keltett, s maradandó életműve révén kétségtelenül a nagy magyar művészek közé soroljuk őt. De Kohán Györgyöt, az embert kevesen ismerték. Zárkózott természete miatt nehezen lehetett megközelíteni.

Többek közül én sem férkőzhettem szorosabban hozzá. Pedig az elmúlt évtizedek alatt, ha nem is sűrűn, de találkoztam vele. Főleg zsűrizések alkalmával, amelyeken csöndesen cigarettázgatott, szemlélődött. Hallgatagsága miatt néha úgy tűnt, hogy csak fizikailag van közöttünk. Azonban mindnyájan éreztük, hogy szellemével nagyon is betölti az általa elég kedvetlenül vállalt műítészi tisztséget. Az egyes képek felett hevesen polemizáló zsűrorok munkájába csak ritkán szólt bele. Hangja, mondanivalója ilyenkor komoly, tartalmas volt. Szavai úgy hatottak, mint amikor a családfő tisztáz valamit az egymással vitázó gyermekei között. Tartózkodó kedvességéből nekem is jutott. Kért, hogy látogassam meg vásárhelyi új műtermében. Erre azonban sajnos nem került sor. Nála történt későbbi viziteim a Szegedi Sebészeti Klinikán folytak le. Súlyos tüdőoperáción átesve, itt feküdt hosszú ideig. A halálos beteg festővel természetesen a művészetről beszélgettem. Hiszen számára ez jelentette az életet, amelynek napjai, tudta, hogy meg voltak számolva. Ezért vált mondanivalója tömör művészetigazságokká.

Tegnap volt öt esztendeje, hogy Kohán György meghalt. Emlékezetének azóta méltó tiszteletadással áldozott Vásárhely és Gyula, s ezúttal — ismételten — a Magyar Nemzeti Galéria Kohán emberi személye jóllehet sokak előtt távolbatűnő maradt. Azonban Tornyai és Koszta értékszintjébe tartozó munkássága kapcsán nemcsak az Alföld táját és népét ismerjük meg, hanem egyre inkább a festőt is, aki műveiben ábrázoltjaival eggyé vált.

Szelesi Zoltán